

België – Belgique
P.B. – P.P.
3380 Glabbeek
BC31263

Vereniging ter Promotie van Belgische Neerhofdieren

In deze uitgave:

Fokkersdag 2011

De Belgische
tuimelaar

Het Zingems leghoen

De “economie” van
onze rassen

De Merchtemse eend

Beste vrienden,

Allereerst zou ik jullie willen mededelen dat Andy Verelst zijn taak als voorzitter van deze vereniging heeft afgestaan wegens tijdsgebrek. Om de gehele herstructurering van het VIVFN rond te krijgen en al wat erbij hoort, is veel tijd en inzet nodig. Ik denk dan ook dat een woord van dank aan Andy wel op zijn plaats is voor al wat hij doet voor de kleinveewereld, zowel op interprovinciaal, nationaal en Europees niveau.

Zoals u verder zal kunnen lezen in dit nummer, zal op 25 juni onze fokkersdag weer doorgaan in de Ruiterschool. Ik hoop dan ook jullie allemaal daar te mogen ontmoeten. Naar de toekomst toe zullen er nog andere ideeën tot leven komen om onze Belgische rassen te promoten, zoals een tentoonstelling, maar daar zijn we nog volop mee bezig. Heb je zelf nog een idee of wil je graag meewerken, laat het ons gerust weten!

Verder hoop ik dat iedereen een tevreden fok kent en dat onze dieren weer goed vertegenwoordigd mogen zijn op het komende tentoonstellingsseizoen, want we moeten toegeven dat er bepaalde rassen in een probleemsituatie komen. Daarom dank ik ook de enkele gemotiveerde fokkers die zich met onze zeldzaamste rassen bezig houden en de moeite doen om deze te blijven fokken en promoten bij het brede publiek.

Filip Hendrickx

Het bestuur

Voorzitter:

Filip Hendrickx
Dries 46 – 3380 Glabbeek
GSM 0494 24 12 66

Secretaris – Penningmeester:

Jacques Rousseau
Moortelstraat 1 – 1790 Affligem
Tel. 02 309 01 21

Tijdschrift – Website:

Ruben Boonen
Parkdallaan 32 – 3001 Heverlee
GSM 0474 84 63 04

Bestuursleden:

Frans Smets
Wateringen 8 – 2280 Bouwel
Tel. 014 51 70 96

Luc Steppe
Kattestraat 82 – 9400 -Ninove
Tel. 054 32 10 55

Jean Van de Velde
Driehofveldlaan 27 – St.-Martens-
Bodegem
Tel. 02 582 34 04

Andy Verelst
Cauwenberglei 9 – 2243 Pulle
Tel. 03 484 57 77

Lidmaatschap

Als lid betaal je per jaar slechts 8,00€ en ontvangt u ons driemaandelijks tijdschrift.

Een tweede lid op hetzelfde adres betaalt slechts 3,00 euro, maar ontvangt geen eigen clubblad.

NIEUW: een 'internetlid' betaalt slechts 4,00 euro en ontvangt het clubblad digitaal en dus in kleur. Indien u internetlid wilt worden, gelieve uw e-mailadres te bezorgen aan jaak.rousseau@telenet.be.

Gelieve het correcte bedrag te storten op het rekeningnummer 000-3090192-63 ; IBAN: BE40 0003 0901 9263 ; BIC: BPOT BE B1 van de 'Vereniging ter Promotie van Belgische Neerhofdieren' Moortelstraat 1, 1790 Affligem.

Fokkersdag VPBN

Op **25 juni 2011** organiseren we opnieuw een fokkersdag in de Ruiterschool, Waversebaan 99 te Oud-Heverlee.

Programma:

09.30u : Inkooien meegebrachte dieren

10.00u : Verwelkoming + administratieve zaken

10.15u : Rasbespreking (hoenders en duiven in 2 aparte lokalen):

- De **Vlaanderse koekoek** door Bram De Rudder
- Het **Mechels hoen** door Jacques Rousseau
- De **Carneau** door Luc Steppe
- De **Luikse barbet** door Jean Van de Velde en Filip Hendrickx

12.15u : Middagmaal (broodjes kunnen 's morgens besteld worden)

13.00u : Bespreking meegebrachte dieren

Ook andere rassen zijn van harte welkom op deze dierbespreking. Om praktische redenen vragen we om u op voorhand aan te melden bij onze secretaris Jacques Rousseau (02 309 01 21 of jaak.rousseau@telenet.be) en aan te geven hoeveel en welke dieren u al dan niet meebrengt.

Tot dan!

Andere activiteiten

Op **16 september 2011** heeft Koninklijke Club de Prachtduif Turnhout keurmeester Juul Lauwers uitgenodigd om te komen spreken over de geschiedenis van onze Belgische sierduiven rassen en de neerhofdierenliefhebberij. De voordracht begint om 20.00u in zaal Den Donk, Kapelweg 52 te Turnhout. Iedereen is welkom, toegang is gratis. Ruime parking en democratische drankprijzen.

Aanbod

- Jonge dieren van **Doornikse kriel**, **Gele van Mehaigne**, **Brabantse kriel** (kwartel, parelgrijskwartel), **Ardennerkriel** (zwart/blauw goudhalzig, zwart/blauw zilverhalzig), **Belgische & Waasse kriel** (patrijs, blauwpatrijs, geelpatrijs). Ruben Boonen via rubenboonen@hotmail.com.
- Trio kwartel en een trio blauwkwartel **Watermaalse baardkrielen**. Filip Hendrickx via filip.hendrickx@telenet.be

Vraag

- Judith De Laporte is op zoek naar fokkers van het **Zingems leghoen**, het ras dat haar grootvader Dion De Laporte gecreëerd heeft. Wie kan haar aan enkele dieren/contactgegevens helpen? 0494 85 47 25 of delaportejudith@gmail.com
- Johan Van den Bergh zoekt een koppel **Vlaamse ganzen**. 0475 62 08 96 of johanvandenbergh@skynet.be
- Kristel Derez is op zoek naar een koppel **Ronquièreskalkoenen** in de regio Gent. Kristel.derez@skynet.be
- Lucas en Veronica zoeken broedeieren van zowat alle **kalkoerassen** voor hun boerderij in Portugal. coconiki@sapo.pt of +35 191 641 92 70
- Piet Ketelslegers zoekt **Luikse vechters**, regio Belgisch Limburg. Mailen naar atje_k@hotmail.com (02-03-2011)
- Remy Cresens zoekt drie hennen en een haan van de **Watermaalse baardkriel**. remi.cresens@telenet.be of 0475 54 63 20
- Martha Van Den Bosch zoekt **Brabantse hoenders**. martha.van.den.bosch@skynet.be

De Belgische tuimelaar

Door Jan Spaepen

Tuimelaars en hoogvliegers behoren tot de oudste en meest verspreide groep van gedomesticeerde duivenrassen, afstammend van de Rotsduif (*Columba livia*). Ze komen wereldwijd in een grote verscheidenheid voor wat betreft kleur en tekening. Er zijn er met een kleine, een middelmatige en een grote voetbevedering en ze kunnen gladkoppig zijn of gekapt. Ook is er veel verschil in grootte en vorm bij de tuimelaars. De meest voorkomende rassen zijn over het algemeen, wat betreft type, kleur en tekening eerder eenvoudig. Deze waren vroeger de meest begeerde, daar deze meestal het best vlogen en het meeste tuimelden en rolden.

Tuimelaars en hoogvliegers hebben zeker ook bijgedragen aan het tot stand komen van onze hedendaagse wereldwijd gekende Belgische reisduiven, samen met nog andere van onze Belgische rassen, denk maar aan de smierels, Luikse meeuwen en nog enkele andere rassen. Dat onze reisduiven bloed dragen van tuimelaars ziet men nog aan de buitelingen die vooral jonge reisduiven maken.

De Belgische tuimelaar is wat betreft uiterlijk een eenvoudige duif en was vroeger zeker verwant met de in onze omliggende landen voorkomende rassen. Denk maar aan de Franse en Keulse tuimelaar. Door de opkomst van tentoonstellingen en het opmaken van de rasstandaarden welke bepalen hoe het uiterlijk van een ras er moet uitzien, zijn er nog maar weinig naar deze standaard gefokte tuimelaars die nog tuimelen of rollen. Dit komt door het inkruisen van allerlei vreemde, niet tuimelende rassen om bepaalde uiterlijke onderdelen te verbeteren. Onze Belgische tuimelaar is daar zeker geen uitzondering op. Zijn acrobatie in de lucht is niet meer dan enkele rondjes vliegen, met soms enkele onzekere buitelingen. Er bestaat wel een speciaalclub voor tuimelaars en rollers die alleen maar selecteert op de eigenschap van het tuimelen en het rollen. De uiterlijke vormen en kleuren zoals wij ze in de tentoonstellingskooi willen, komen daar niet zo aan de orde, enkel de prestatie in de lucht telt.

Hoe moet een voor de tentoonstelling gefokte Belgische tuimelaar er nu uitzien? Wel, het gaat in eerste instantie om een elegant klein duifje, kort en gedrongen bouw en met een goed gevulde, naar voor gedragen borst zonder extreme vormen of houdingen. Hij is levendig, betrouwbaar en opgewekt en rust in paradijsstelling op de toppen van zijn tenen. Om een beeld te kunnen vormen van de grootte: het gewicht schommelt rond de 380 tot 400 gram.

De kop moet gerond zijn van achterhoofd tot snavelaanzet, zonder afgeplatte schedel of kneep in de voorkop. De snavel moet een duidelijke hoek vormen met de voorkop, middellang zijn, fijn van vorm en wit roosachtig bij alle kleurslagen. Vaak geziene fouten zijn donkere of hoornkleurig aangeslagen snavels. Door inkruising van vreemde rassen komen ook wel te dikke, stompe, te krachtige of te laag ingeplante snavels voor. De neusdoppen moeten fijn van weefsel zijn, wit bepoederd en glad.

Het oog is parelkleurig zonder rode adering. Bij zwarte duiven is dit geen probleem, maar bij rode of gele duiven komt nog wel verkleuring

voor. De oogrand is fijn van weefsel, omsluit het oog goed en is bleek van kleur (zeker niet rood)). De hals is normaal middellang, krachtig aan de basis en naar boven geleidelijk dunner wordend. De keel is goed uitgesneden. Dikwijls komen te lange dunne halzen voor. De inkruising met sidderhalzen is daar zeker niet vreemd aan.

De borst is breed en goed gevuld en langs voor gezien moeten de vleugelbogen bijna onzichtbaar zijn. Het geheel moet wel elegant blijven. De vleugels moeten kort zijn, goed aan het lichaam sluiten en voorzien zijn van brede slagpennen. Ze moeten de rug goed afdekken en gesloten op de staart rusten. De staart is middellang en –breed en moet goed gesloten met de ruglijn meelopen.

De loopbenen zijn kort, glad en rood van kleur. Er komen wel eens te hoog gestelde duiven voor met wat dikke pootjes. Hier geldt als regel (en dit is zo voor alle rassen): als de voorgeschreven ringmaat te klein is, is niet de ring te klein, maar wel de poot te dik. De nagels moeten bleek tot hoornkleurig zijn. Zwarte nagels zijn niet gewenst.

Belgische tuimelaars komen in volgende kleuren voor: zwart, rood, geel en dun. Bij al deze kleurslagen moet het gevederte steeds egaal van kleur zijn. De zwarte zonder roestige waas op de vleugels en met groene glans. De rode en gele steeds zonder loodkleurige of opgebleekte kleur in de staart of de slagpennen.

De Belgische tuimelaar is een ras dat als tentoonstellingsvogel zeker de moeite waard is en voor een beginnend fokker zeker een aanrader.

(tekst reeds verschenen in Het Vlaams Neerhof 2006-3)

Het Zingems leghoen: slechtgetekende Goudbrakel of toch niet?

Door Andy Verelst

Het Zingems leghoen is een van die Belgische rassen die men zelden of nooit ziet en waar bitter weinig over geweten is. Het is nog een jong ras, erkend sinds 1985, dat nooit echt succes gekend heeft. Waar er enkele jaren geleden nog een tiental fokkers van dit ras waren, zijn er anno 2011 slechts twee erkende fokkers over. Bij deze ook een warme oproep aan fokkers van dit ras om zich te groeperen en het ras nieuw leven in te blazen!

Oost-Vlaanderen heeft reeds zeer lange tijd de reputatie van een echte pluimveeprovincie te zijn en terecht ook. Een van België's mooiste rassen dat er ook min of meer in geslaagd is om zich in gans Europa te verspreiden, de Brakel, zag er het levenslicht. Van deze Brakel ontstonden er verschillende lokale varianten zoals het Zottegems hoen en het ondertussen verdwenen Geraardsbergs hoen, ook beide genoemd naar een Oost-Vlaamse gemeente. In de jaren zestig fokte wijlen Rober Vanceulebroeck uit Zingem het Zingems vleeshoentje, een echt vleesras dat later ook officieel erkend werd als Belgisch ras. Het was de eerste keer in de Belgische pluimveegeschiedenis dat iemand die professioneel actief was in de industriële pluimveehouderij een nieuw ras ter erkenning aanbood. Twintig jaar later zou de geschiedenis zich herhalen.

Dion Delaporte, een broeier met een selectiebedrijf, uit Ouwegem was naast zijn professionele pluimveecarrière ook op hobbygebied nog bezig met kippen. Zo fokte hij al jaren Goudbrakels en een aantal van zijn dieren legden bij de Brakel ten eerste ongewenste crèmekleurige eieren. De heer Delaporte begon zich toen af te vragen waarom er eigenlijk geen Belgische rassen bestonden die bruine eieren legden. Op de eiermarkt was het witte ei stilaan verdreven door de bruinschalige eieren. Het bleef echter niet bij denken en al gauw werd het plan opgevat om met zijn Brakels een nieuw ras te creëren dat mooie bruine eieren zou leggen. De Goudbrakels werden gekruist met kippen

die bruine eieren legden, o.a. Rhode Islands. Met behulp van een bevriende hobbyfokker werd na een tiental jaar selectie een nieuwe Brakelvariant ter erkenning gebracht die de gewenste bruinschalige eieren legde. De naam voor het nieuwe ras was snel gevonden. Ouwegem was een deelgemeente van Zingem en Zingem had reeds zijn vleeshoen, dus een leghoen kon er ook nog wel bij. In 1985 was de erkenningsprocedure rond.

Qua uitzicht was het Zingems leghoen niet echt bijzonder. Het type en het formaat stemt volledig overeen met dat van de Brakel: rechthoekig met een quasi horizontale rug, een diep achterlijf, een half geopende, schuine staardracht en niet te hoog op de poten. Enige opvallende verschil met de Brakel qua constitutie is de kam die rechtop staat bij de hen en niet mag vallen. Qua tekening is er ook niet zoveel verschil met de Brakel, althans bij de hen. De Zingemse leghen heeft een minder glanzende warme bruinrode grondkleur met een iets minder geperfectioneerde bandtekening dan bij de Brakel. De voorborst tot ongeveer op de hoogte van de vleugelboegen is echter niet getekend. De vergelijking met een slechte Goudbrakel kon dus natuurlijk niet uitblijven. Bij de hanen is het verschil groter. Opvallend is eveneens het verschil in grondkleur, maar meer nog de totale afwezigheid van bandtekening op de borst. Enkel de achterflanken en het onderste gedeelte van de borst naar de buik toe vertoont nog een spoor van bandtekening. Het duidelijk zichtbare gedeelte van de borst is effen roodbruin.

Door de sterke gelijkheid van het Zingems leghoen met de Brakel en zijn voor velen minder mooie uiterlijk (zeker bij de haan), is dit ras nooit een hoogvlieger geweest en heeft het slechts overleefd dankzij enkele fokkers uit zijn geboortestreek. Het gevolg is dan natuurlijk ook geweest dat het ras weinig of niet bekend werd bij de keurmeesters en daardoor ook wel eens foutief gekeurd. Erger werd het nog toen een nieuwe standaard verscheen begin jaren negentig waarin een tekening staat van een haan met slechts iets minder borsttekening dan bij de Brakel. Het kwam er eigenlijk op neer dat deze standaard het ras pas echt degradeerde tot "slechtgetekende Brakel". De kennis van de

meeste keurmeesters over het Zingems leghoen beperkte zich dan ook meestal tot deze twee woorden. Het is dan ook geen wonder dat opmerkingen zoals “kam moet vallen” of “moet meer getekend op borst” wel eens verschenen op de keurkaarten. Kruisingen met Goudbrakels zijn dan waarschijnlijk ook niet uitgebleven om deze euvels trachten op te lossen met ook weer alle gevolgen van dien. Heel wat Zingemse leghoenders leggen hierdoor intussen weer licht crèmekleurige tot bijna witte eieren. Het selectiewerk van 10 jaar op een belangrijke nutseigenschap is verloren gegaan. De zeldzame resterende fokkers moeten dus zwaar selecteren op eikleur en trachten opnieuw tot bruine eieren te komen. Zolang deze essentiële raseigenschap echter niet opnieuw in het ras aanwezig is, is de Zingemse inderdaad geworden wat het oorspronkelijk niet was... een slechtgetekende Goudbrakel.

De “economie” van onze rassen

Door Ruben Boonen

In dit artikel wil ik even stilstaan bij de “economie” van onze hobby. In tegenstelling tot artikels in andere tijdschriften rond dit onderwerp, wil ik het niet hebben over hoe “duur” onze hobby is, maar over het evenwicht tussen vraag en aanbod bij onze rassen en welke gevolgen dit voor u meestal heeft.

Velen onder u kennen het wel: vanaf de voorjaarszon een dikke week geschenken heeft, komen de eerste e-mails en telefoontjes binnen. “Meneer, ik ben op zoek naar wat kipjes, hebt u er nog te koop?”. Verschillenden heb ik zo al moeten teleur stellen met de boodschap dat ik zelf nog maar net broedeieren ben beginnen sparen en dat de eerste kuikens pas binnen een goeie drie maand ter beschikking zullen zijn. Veel vraag en weinig aanbod dus!

Drie maanden later zitten we rond half juni (nu dus) en de eerste kuikens hier zijn dan zes à acht weken oud. Tijd dus om te selecteren en verschillende jonge dieren kunnen op dat moment de deur uit. Helaas, onze geïnteresseerden hebben ondertussen al kippen, of zitten eerder met reizen dan met kippen in hun hoofd.

Vervolgens zitten we met een probleem natuurlijk, want die jonge dieren groeien als kool en onze hokken blijven helaas even groot. Een deel verdwijnt dus als kippensoep, videe of billetjes op de barbecue en de rest mag blijven lopen tot de nazomer, want wanneer de mensen terug zijn van vakantie, willen ze ineens weer wat leven in de tuin. Dit is – bij mij althans – het eerste moment waarop vraag en aanbod op mekaar afgestemd zijn. Eind augustus zijn er ook verschillende verkoopevenementen (o.a. Avivaria en SLE) waar iedereen zijn uitgeselecteerde dieren mag verkopen en de meeste gaan als zoete broodjes de deur uit.

Na de zomer begint voor verschillenden onder ons het tentoonstellingsseizoen. Hiervoor laten de meesten een aantal extra dieren zitten, dieren waarvan ze weten dat ze die waarschijnlijk niet

voor de fok zullen gebruiken, maar die er zitten om ergens een reeks te kunnen zetten of als reserve voor het geval een van hun betere dieren nier helemaal in conditie is en ze de tentoonstellingskooi niet graag leeg laten. Op dit moment is de vraag naar dieren vanuit de “gewone particulieren” vrij laag, maar de fokkers daarentegen weten dat dit het moment is om nieuw bloed binnen te halen, dieren uit te wisselen. Ook verkoop via tentoonstellingen kan met succes, zeker op grotere shows waar een divers publiek komt om eens te kijken welke rassen er allemaal zijn en eventueel een paar mooie rasdieren te kopen.

Wanneer het einde van het tentoonstellingsseizoen nadert en de foktomen samengesteld worden, zijn er echter nog altijd een aantal dieren “teveel”. En dan volgt natuurlijk het dilemma: slachten? Of toch maar een maand langer houden om die “voorjaarszoekers” verder te kunnen helpen?

Uit het voorgaande blijkt dat er grote schommelingen zijn in vraag enerzijds en aanbod van onze dieren anderzijds. De truc bestaat er dus in om dit enigszins om mekaar af te stemmen. Dit kan op verschillende manieren. Sommigen kiezen ervoor om al hun overtollige dieren aan een handelaar te verkopen. Dit heeft zeker zijn voordelen, want je bent in één keer van alles af, je wordt niet geplaagd door een massa mails en telefoontjes, je agenda staat niet vol met mensen die een triootje komen halen... De handelaar kan op die manier dus het verschil tussen vraag en aanbod afvlakken: hij koopt op momenten dat er overaanbod is en verkoopt op momenten dat er meer vraag dan aanbod is. Bijkomend voordeel, maar dan voor onze rassen zelf, is dat dergelijke handelaren vaak het hele land door rijden en op die manier de dieren naar de mensen brengen. Zeker bij onze zeldzame rassen merken we vaak dat mensen wel geïnteresseerd zijn, maar dat niet iedereen het ziet zitten om een paar honderd kilometer te rijden voor drie kipjes. Via de handelaar geraken ze dus beter verspreid bij het brede publiek. Je weet nooit dat er iets gebeurt...

Het zelf verkopen van dieren heeft echter ook een aantal voordelen. Over die paar euro's meer die je krijgt van directe verkoop dan van de handelaar ga ik het niet hebben, want als je uittelt hoeveel tijd en

energie er tegenover staat, weegt het eigenlijk totaal niet op. Het grootste voordeel van zelf je dieren te verkopen is in mijn ogen dat je de mensen direct verder kan helpen. Vooral voor mensen die met een bepaald ras willen starten, vind ik het heel belangrijk om daar de nodige tijd voor uit te trekken. Een uur is niets als je uitlegt hoe je best kippen fokt en waar je bij dit specifieke ras op moet letten. Ook als er ervaren fokkers over de vloer komen, ben ik vaak enige tijd bezig met uit te leggen wat de sterktes en zwaktes van bepaalde stammen zijn en waar dus extra aandacht aan gegeven moet worden bij selectie. Alleen zo geraken onze rassen vooruit én vinden we nieuwe mensen die geïnteresseerd zijn in onze hobby. Want als hun eerste fok tegenvalt, haken de meeste beginners snel af of schakelen over op een ander ras “omdat dit precies te moeilijk is”.

Als je zelf verkoopt, moet je dus ergens proberen om die schommelingen in vraag en aanbod zelf op te vangen. Iets wat mij daar goed bij helpt, is een soort van “kippenboekhouding”. Dit is een Excel-document waarin ik alles bij houd van de fok van dat jaar en naast het financiële, de fokkerijgegevens dus ook de verkoop. Iedereen die mij contacteert voor één of ander ras zet ik in mijn lijst en van zodra ik een aantal dieren van dat ras heb, wordt die lijst in chronologische volgorde gecontacteerd. Omdat zij zelf met hun hoofd op vakantie zitten, zorg ik er dus voor dat ze terug aan kippen denken en dat helpt blijkbaar.

Uiteraard kan je de grote verschillen nooit helemaal afvlakken, maar enkele tientallen dieren vinden zo toch een nieuwe thuis voor de zomervakantie, wat de hokken hier weer wat ruimer maakt. Bijkomend voordeel is dat ik op die manier van het merendeel van mijn dieren na een aantal jaren nog altijd weet wat naar waar vertrokken is. Mocht het ooit om één of andere reden nodig zijn, kan ik die mensen opnieuw contacteren in de hoop zo terug wat materiaal van mijn eigen stam bij mekaar te sprokkelen en niet helemaal terug van nul te moeten beginnen. Het overwegen waard...

De Merchtemse eend

Door Andy Verelst

Zoals de naam reeds laat vermoeden, is dit ras inderdaad afkomstig van de streek rond het gelijknamige dorp. Merchtem is een Vlaams-Brabants dorpje op 18 km van Brussel, gelegen in een streek die rond het begin van de twintigste eeuw gespecialiseerd was in de productie van pluimveevlees voor onze hoofdstad. Merchem stond bekend als kweekcentrum voor het Mechels hoen en zijn wekelijkse pluimveemarkt was tot ver in alle windrichtingen een begrip. En juist zoals Merchtem bekend was voor de productie van wat toen gold als “de beste vleeskip ter wereld”, was dit dorp ook bekend voor één van de beste vleeseenden uit die tijd. De Merchtemse is inderdaad een nutseend op en top. Met haar 3,5 kg behoort ze alleszins tot de zwaardere rassen, maar de combinatie met de fijnheid en de kwaliteit van haar vlees plaatst haar ook vandaag nog hoog op het ranglijstje van de betere slachteenden.

Over het juiste ontstaan van dit ras is weinig met zekerheid geweten. Men neemt echter wel aan dat de Engelse Aylesbury-eend een voorname rol gespeeld heeft in de stamboom van de Merchtemse. Een ander ras dat regelmatig genoemd wordt als voorouder van de Merchtemse is de Dendermondse eend. Dit gegeven vindt waarschijnlijk zijn oorsprong in het feit dat de Merchtemse, in tegenstelling tot de meeste andere witte eenden, geen geelachtig gevederte had. Er wordt hier en daar zelfs geschreven dat het gevederte van de Merchtemse een eerder grauwe tot blauwachtige schijn vertoonde. De verklaring hiervoor dacht men waarschijnlijk gevonden te hebben in het blauwe gevederte van onze Dendermondse.

Qua uitzicht is de Merchtemse een grote dikke eend met een horizontale houding. Het gevederte is zoals reeds aangegeven zuiver wit zonder gele aanslag. De snavel, en dat maakt de eend zo bijzonder, is bleekroze zonder enig spoor van geel pigment. Deze eigenschap heeft ze gemeen met de Aylesbury. Het ontbreken van enig geel pigment werd in deze tijd beschouwd als teken van superieure vleeskwaliteit, getuige hiervan alle andere Belgische vleesrassen. Gele poten, geel vel en geel vet werden vroeger als “minderwaardig” beschouwd, een grote tegenstelling met de “maïskippen” van tegenwoordig, waarop het “hoe gele, hoe liever”-principe van toepassing is. De Merchtemse was dus zeker en vast een typisch product

van zijn tijd. De poten zijn wel geel, doch dit staat bij eenden volledig los van het al dan niet aanwezig zijn van geel pigment in snavel en/of huid.

Zoals de meeste oude nutsrassen heeft ook de Mercktemse plaats moeten ruimen voor andere rassen en hybriden die beter aangepast waren aan intensieve industriële kweekmethoden. De meeste slachteenden zijn totaal verdrukt door de tamme muskuseend en de pekingeend. Het feit dat er vandaag de dag nog steeds Mercktemse eenden zijn, is slechts te danken aan een handjevol volhardende fokkers. We moeten jammer genoeg vaststellen dat het aantal fokkers achteruit gaat. Ook worden de dieren over het algemeen nogal klein, met uitzondering van de dieren van Werner De Bolle, die enorm zware dieren weet te combineren met een heel mooi type en goede snavels. Selectie op nuteigenschappen is dus wel degelijk mogelijk!

Naast de opbrengst van een smakelijke en dikke eendenbout levert de Mercktemse ook nog een zeer mooi aantal groe eieren die ze helaas niet gemakkelijk zelf zullen bebroeden. De eend vangt vroeg in de lente aan met leggen en gaat meestal lang door tot een stuk in de herfst. Qua formaat laten deze eieren de meeste kippeneieren ook een heel stuk achter zich. Eendeneieren zijn trouwens heel geliefd bij liefhebbers van een lekkere en mooie gele cake of ander gebak. De kuikens die na 28 dagen broeden uit de eieren komen, zijn gemakkelijk op te fokken. Het voordeel van dit type

eenden is dat ze zeer snel groeien en op 10 à 12 weken reeds zware slachteenden opleveren. Bij de meeste hoenderrassen zijn de kuikens op zulke jonge leeftijd nog zeker niet slachtrijp.

Het grootste probleem in de fokkerij van de Merchtemse eend op dit ogenblik is de kleur van de snavel. Met de huidige pluimveevoeders, die meestal rijk zijn aan maïs en andere caroteenrijke grondstoffen, kan het een probleem zijn dat er teveel geel pigment afgezet wordt in het hoorn van de snavel en gevederte. Uiteraard wordt de snavel daarvan niet zo geel als die van andere witte eenden, maar toch. Misschien werden Merchtemse eenden vroeger op een ander dieet gehouden dan nu en werd het probleem daarom niet beschreven. Als men bedenkt dat de Mechelse Koekoek in de streek van Merchtem vroeger gevet werd met o.a. boekweit, is het niet ondenkbaar dat zijn collega-vleesproducent, de Merchtemse, een soortgelijk caroteenarm dieet voorgeschoteld kreeg. Om een te geel geworden snavel bij de Merchtemse weer mooi roze te krijgen, bestaat er nochtans een goed trucje. Wanneer men voor de eenden regelmatig wat voeder strooit in scherp zand, werkt dit zand eigenlijk als schuurmiddel en de caroteen-bevattende buitenste hoornlaag van de snavel verdwijnt.

Qua onderhoud stelt deze eend geen hoge eisen. Men moet er vooral op letten dat men deze grote eenden voldoende voedert en in het bijzonder de jongen tijdens de opfok, wil men later een dikke slachteend bekomen. Daarnaast moet er ook steeds water beschikbaar zijn. Een misverstand is dat eenden steeds over een vijver moeten beschikken. Dit klopt niet. Ook zonder vijver kunnen tamme eenden best gedijen. Een grote kom of bak waarin de dieren een plonsbadje kunnen nemen om zich te toiletteren volstaat. Let er echter wel op dat het water regelmatig ververs wordt, zeker in de zomer, anders gaat het snel stinken en kunnen bepaalde ziektes zoals botulisme optreden bij de eenden. Ook qua huisvesting zijn de vereisten gering. Een plek om te schuilen voor de wind is eigenlijk voldoende. Enkele struiken in het hok en een afdakje of een klein open-front-hokje volstaan reeds.

Uiteraard heeft de Merchtemse naast haar productiecapaciteiten ook nog haar waarde als hobby-eend. Het is zeker geen lelijke eend en een toopje Merchtemse dat in een groen stukje tuin paradeert is eigenlijk een mooi tafereel. Daarnaast zijn Merchtemse eenden, zoals de meeste eenden trouwens, gezellige beesten om te houden en het is jammer als men bedenkt hoeveel mensen er rasloze eenden houden voor hun plezier terwijl onze eigen rassen uitsterven.

